

12. SAUL ÉS DÁVID

(1Sám 18,6–14; 19,1–10; 24; 26)

Gyülekezeti óraszám: 1. Egyházi iskolák óraszám: 1.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(Felhasznált irodalom:

BARTA, T. (szerk.), Keresztyén Bibliai Lexikon, Budapest 2000.

[http://www.bibelwissenschaft.de/wibilex/das-](http://www.bibelwissenschaft.de/wibilex/das-bibellexikon/lexikon/sachwort/anzeigen/details/david/ch/d44778188023b378f5b12fa88287b1a6/#h6)

[biblelexikon/lexikon/sachwort/anzeigen/details/david/ch/d44778188023b378f5b12fa88287b1a6/#h6](http://www.bibelwissenschaft.de/wibilex/das-bibellexikon/lexikon/sachwort/anzeigen/details/david/ch/d44778188023b378f5b12fa88287b1a6/#h6))

A Bibliai leírása szerint Izráel első és második királya között lévő kapcsolatot súlyos konfliktusok terhelték. A kezdeti jó barátságból üldöző-üldözött viszony lett. Saul féltékeny indulatai vezérelték, ellenséget látott Dávidban. Féltette a királyi hatalmát, ezért többször is az életére tört.

Dávid Isten kiválasztott emberének tekintette Sault, akit Isten helyezett a hivatalába. Az ő szemében a felkent elleni lázadás Isten elleni lázadással volt egyenlő. Dávid Saulhoz való viszonyulásáról nem derül ki semmi ellenségesség.

Saul és Dávid kapcsolatának több fázisa is volt:

1. Dávid bekerül a királyi udvarba: Saul és Dávid baráti időszaka

Saul és Dávid megismerkedésének elején egy rövid ideig jó kapcsolat állt fenn közöttük. Ez az időszak a királyi udvarba kerülés utáni közvetlen idő volt.

Dávid több okból is bekerült a királyi udvarba.

a) Jutalmul:

Miután egy személyben győzelmet aratott a zsidó nép akkori legnagyobb ellensége felett, Saul jutalmul a palotájába fogadta. „Saul pedig magához vette őt azon a napon, és nem engedte, hogy visszatérjen apja házába.” (1Sám 18,2)

b) Zenével gyógyítóként:

Saul szolgálival kerestetett valakit, aki megnyugtatja nyugtalan lelkét. Dávidot ajánlották neki, mert értett a lantpengetéshez (1Sám 16,14–23). Saul megszerette Dávidot. A fiatal fiú zenei gyógyító képességét többször is kamatoztatta a királyi udvarban. A lantpengetés csak időszakos feladat volt.

c) Fegyverhordozóként:

A Góliáton aratott győzelem után Dávid Saul fegyverhordozója lett (1Sám 16,21). Saul már korábban is maga köré kezdte gyűjteni az erős és bátor embereket. Így vette maga mellé Dávidot is (1Sám 14,52).

2. Dávid korai győzelmei: Saul féltékeny

Dávid jelentősebb katonai győzelmeket aratott, mint Saul. Ez adott okot Saul számára a féltékenységre. A királyi trónt kezdte féltetni. A helyzetet az is rontotta, hogy gúnyverset írtak Saulról, ami a büszkeségében mélységesen megsértette (1Sám 18). Dávid győzelmét nem a király győzelmének tulajdonították, ahogyan az elvárható lett volna egy királyi szolgálatban álló hadvezér győzelme után, hanem neki magának. Dávid népszerűsége nőtt, bár ő megmaradt ugyanúgy a királyi udvarban, és folytatta tovább a királynak felajánlott szolgálatát.

3. Bosszúvágy: Saul Dávid életére tör

a) Saul féltékenysége tettekben öltött testet. Többször rátámadt Dávidra. Érdekes módon nem Dávid kezdett félni Saultól, hanem fordítva (1Sám 18,12). Félelmében hirtelen gyilkos indulatok öntötték el. Saját kezűleg azonban nem tudott végezni Dáviddal, hiába dobta felé a lándzsáját, nem találta el (1Sám 18,11). Isten megvédte jövődöbéli királyát.

b) Miután nem sikerült megölni Dávidot, Saul meg akarta öletni őt. Ezért ezredesi rangra emelte azzal a szándékkal, hogy a csaták első sorában az ellenség keze által elessen (1Sám 18,17). Isten azonban Dáviddal volt, győzelmek sorát aratta, és egyre nagyobb elismerésre tett szert, Isten megóvta az életét (1Sám 18,30).

c) Saul nem hagyott fel tervével, hogy Dávid életét kioltja. Előre megfontolt szándékkal, ismételten a lándzsájával akarta megölni őt. Tervét megosztotta fiával, Jónátánnal és az udvari embereivel. Jónátán megmentette a barátját, Dávidot. Saul terve kudarcot vallott (1Sám 19).

4. Saul rövid ideig nem ellenséges: eskü Jónátánnak

Jónátán apja lelkiismeretére beszélt, és elérte, hogy Saul egy rövid ideig felhagyjon bosszújával (1Sám 19,7).

5. Dávid menekül Saul elől

Dávidot felesége, Míkál, a király lánya kimenekítette a királyi palotából apja haragja elől. Saul üldözni kezdte Dávidot. De Isten újból csak nem engedte, hogy baj érje (1Sám 19). Idegen királyokhoz menekült, pusztában, barlangban lakott (1Sám 23,14). Saul viszont nem tett le Dávid megöletéséről, így Dávid védelmezőket toborzott, 600 katonát gyűjtött maga mellé (1Sám 23,13). Saul éppen a maga katonáival üldözte Dávidot, már majdnem el is fogta, amikor a filiszteusok betörése miatt vissza kellett vonulnia. Így mentette meg Isten Dávidot.

6. Dávid megkíméli Saul életét

Dávid csapatának létszámbeli hátránya ellenére olyan helyzetbe került, hogy meg is ölhetné volna Saul, ezzel véget érhetett volna a menekülése. Dávid azonban az Istentől kapott tisztségre hivatkozva megtiltotta katonáinak, hogy a felkent királyra kezet emeljenek (1Sám 24,7), hatalmával nem élt vissza. Saul bűnbánó szavakkal bocsánatot is kért Dávidtól, és megeskette Dávidot, hogy az utódait is megkíméli. De a játszma nem ért véget. Saul ennek ellenére folytatta Dávid üldözését, aki újra és újra megkíméli az életét (1Sám 26). Ismét megismétlődik a lelepleződés és az eskü.

7. Saul halála

Saul a fiaival együtt egy filiszteusok elleni harcban vesztí életét. Testüket meggyalázzák (1Sám 31). Dávid hozzáállását mutatja, hogy nem könnyebbült meg üldözője halálakor, nem is érzett diadalt, hanem siratóéneket énekelt gyászában (2Sám 1).

A TÉMÁHOZ KAPCSOLÓDÓ KÖVETELMÉNYEK:

MINIMUM	OPTIMUM
<ul style="list-style-type: none">• Aktív részvétel a közös feladatokban, játékokban, énektanulásban, közös éneklésben, imádkozásokban és beszélgetésekben.• A korosztályi és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten:<ul style="list-style-type: none">○ Tudja segítséggel elmondani Saul és Dávid kapcsolatát a tankönyvi képek és szöveg alapján.	<ul style="list-style-type: none">• Aktív részvétel a közös feladatokban, játékokban, énektanulásban, közös éneklésben, imádkozásban és beszélgetésekben.• Tudja önállóan értelmezni Saul és Dávid kapcsolatát és annak okait, és tudja megfogalmazni.• Tudja jellemezni Saul királyt néhány mondattal.

<ul style="list-style-type: none"> ○ Tudja segítséggel megfogalmazni mi volt az oka Saul és Dávid kapcsolatának. ○ Tudja segítséggel megfogalmazni Isten milyen módon segített Dávidnak. ○ Ismerje és segítséggel tudja értelmezni a lecke Igéjét: Sámuel első könyve 24,13. 	<ul style="list-style-type: none"> • Tudja jellemezni Dávidot, fogalmazza meg hogyan segített Isten neki. • Tudja önállóan értelmezni a lecke Igéjét: Sámuel első könyve 24,13.
---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------	---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

A történet két nagyon különböző ponton érintheti a gyermekeket. Egyrészt a kiszolgáltatottság, másrészt a hatalomgyakorlás vagy éppen a hatalommal való visszaélés oldaláról. A lecke mindkét megközelítést aktivizálja a tanulóknban.

A gyermek elsődlegesen kiszolgáltatott lény. Szüleire, gondviselőire, a felnőttekre utalt. Ez a kiszolgáltatottság sokszor frusztrációval is járhat. Azok a gyermekek, akik indokolatlanul sok kiszolgáltatottságot élnek meg, agresszív viselkedést alakítanak ki, amiben ők hatalmaskodhatnak másokon. Ez lehet egy kistestvér, osztálytárs, de egy állat is akár, vagy tárgyak, amelyeket rongál, tönkretesz.

A tananyag feldolgozása során fontos, hogy megjelenhessen a kiszolgáltatottság frusztrációja, és a frusztrációra adható alternatív megoldás is. Az igazi szabadság a hatalmaskodó felett, ha le tudom győzni az én belső rosszérzésemet, és nem adom vissza, vagy éppenséggel nem adom tovább. A negyedikes gyermekekkel már lehet beszélgetni ilyen élethelyzetekről, nehezen hordozható kapcsolatokról. Mégis fontos, hogy tartsuk az óra kereteit. Ha felmerül egy, az órán nem megbeszélhető probléma, biztosítsuk a tanulót, hogy szünetben visszatérünk rá. A bibliai történet segítségével vezessük vissza a beszélgetést az órai a keretek közé! Itt most Dávid és Saul történetén keresztül nézünk rá minderre. Egy védett teret ad a történet, amiben ki-ki átélheti a maga azonosulási pontjait. A történetben fontos pont, hogy Saul és Dávid is király. Mindketten Isten felkentjei, ahogy mindnyájunknak teremtettségünk adja meg azt a méltóságot, hogy ne legyünk kiszolgáltatottak, és azt a felelősséget, hogy hogyan élünk a hatalommal.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT – GYÜLEKEZETEK, ÁLLAMI ÉS EGYHÁZI ISKOLÁK ÓRÁJÁRA

Fő hangsúly: Dávid nem él vissza a hatalommal.

Kognitív cél: Dávid és Saul történetén keresztül rámutatni az Isten szerinti hatalommal való élésre.

Affektív cél: A hatalomhoz való szemléletmód formálása a biblikus irányba.

Pragmatikus cél: A Dávid és Saul történetében megismert, hatalommal járó élethelyzetek közös átgondolása, vizsgálata.

Óra fő része	Javaslatok	Tan eszkö z, célhoz kapcsolódás
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	Bizalomjáték-hatalomjáték Állítsuk a hittancsoportot körbe! Minden harmadikat hívjuk be a kör középebe! Kössük be a szemüket, hogy ne láthassanak! A körben lévő	Eszköz: sálak/kendők a csoport harmadának Megjegyzés:

	<p>társaikat kérjük meg, hogy adjanak valamilyen jelzést, vegyenek fel valamilyen kontaktust a bennlévőkkel! (Tapsoljanak körülöttük, fogjanak velük kezét, paskolják meg a vállukat, vezessék valahova, stb!) Ha úgy látjuk, hogy eldurvul a játék, egyből állítsuk le!</p> <p>Ültessük le a gyermekeket, és beszéljük meg az átéléseket:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Milyen érzés volt bekötött szemmel a kör közepében állni? (kiszolgáltatottság, bizalom, kíváncsiság, stb.) • Hogyan élted meg, hogy bármit tehetél a bekötött szemű társaddal? (hatalom, felelősség, tanácsalanság, stb.) <p>Átvezetés: Dávid Saul előli bujdosásai közben megélte a kiszolgáltatottságot, de megélte a hatalmat és a felelősséget is.</p>	<p>Ne adjunk előre utasítást, hogy milyen módon kommunikáljanak a bennlévőkkel! A játék célja éppen az, hogy mind a bennlévők, mind a kinnlévők átélhessék spontán, hogy mit jelent bennkiszolgáltatottnak lenni, és mit jelent kinnfelhatalmazottnak lenni.</p>
<p>Feldolgozási javaslat, munkáltatás</p>	<p>Saul és Dávid – Történetmondás A történetmondás vázlatja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dávidnak és a király közti kapcsolat megromlik • Saul kétszer is Dávid életére tör • Jónátán közbenjárása • Saul harcban akarja elveszejteni Dávidot • Dávidnak menekülnie kell • Dávid lehetősége/ Saul kiszolgáltatottsága az Én-Gedi sziklabarlangban – Dávid megkegyelmez • Dávid és harcosainak rajtaütése Saul táborán – Dávid megkegyelmez. - Aranymondás <p>Történetmondás közbeni aktivitás: Fénymásoljuk a gyermekek számára a mellékletben lévő feliratokat: HATALMA VOLT KISZOLGÁLTATOTT VOLT A történetmondás közben emeljék fel az épp aktuális feliratot akár Saulra, akár Dávidra vonatkoztatva!</p> <p>Dávid és a hatalom. Aranymondás üzenetének feldolgozása a munkafüzetben</p> <p>Üzenet elmélyítése a munkafüzetben munkáltatással</p>	<p>TK 13. lecke (32. o.) Eszköz: fénymásolt feliratok</p> <p>Javaslat: Nyomtassuk ki és lamináljuk le a mellékletben található grafikai anyagot! Használhatjuk a történetmondás után szemléltetésként.</p> <p>Kapcsolódó munkafüzeti feladat: MFGY 13. lecke 1. (39. o.) MFEI 13. lecke 1. (51. o.)</p> <p>MFGY 13. lecke 4. (40. o.) MFEI 13. lecke 4. (52. o.)</p> <p>MFGY 13. lecke 3. (40. o.) MFEI 13. lecke 3. (52. o.)</p>

Aranymondások	„Az Úr tegyen igazságot köztünk, az Úr álljon értem bosszút rajtad, de én nem emelek rád kezét.” (1Sám 24,13)	
Énekjavaslat (alternatívák)	16. Siess, keresztyén (TK 86. o.) RÉ: 38. zsolt. 1–3. 9–10. 21–22. verse- Haragodnak nagy voltában 161. dics. 1. 5–6. verse – Siess, keresztyén (+BS) 255. dics. 5–6. verse – E világon gonoszok gyökereznek (+BS) 399. dics. 1. 9. verse: Imhol vagyok, édes Uram, Istenem (+BS)	
Házi feladat	MFGY 13. lecke 2. (39. o.) MFEI 13. lecke 2. (51. o.) vagy MFGY 13. lecke 5. (41. o.) MFEI 13. lecke 5. (53. o.)	

TOVÁBBI ÖTLETEK:

(Egyéni feladatlapok összeállíthatók az RPI online feladatbank segítségével:
<http://rpi-feladatbank.reformatus.hu/#/login>)

Képelemzési és szövegelemzési módszertani segédlet

Tankönyv: 31-32. oldal

A képen látható:

- Rajz: eseménysor (első és harmadik kép: Saul Dávidra dárdával támad, második kép: Jónátán szót emel Dávidért, negyedik kép: Dávid a pusztában, ötödik képen a barlangban Saul köpenyéből Dávid levág egy darabot, a hatodik képen Dávid elviszi Saul korsóját és lándzsáját)

A szöveg:

- Saul és Dávid

Instrukció a képolvasáshoz és a kapcsolódó szöveg elemzéséhez

A képek:

- Mit ábrázol az első és harmadik kép? Milyen állapotban van a király? Miért dühöng és támad Dávidra?
- Hogyan gyógyította Dávid a rossz gondolatokkal küzdő Sault? Milyen hangszeren játszott?
- Kiket látsz a második képen? Mit akar az apjától Jónátán?
- Figyeld meg az ötödik képet! Mit látsz Dávid kezében?

- Nézd meg az hatodik képet! Mit csinál Saul? Mit csinál Dávid? Mit visz el Saul sátrából? Miért teszi, mit gondolsz?

A szöveg:

- Ki volt Saul? Ki volt Dávid? Ki volt Dávid barátja?
- Milyen volt Saul, mi volt jellemző rá?
- Keresd meg az olvasmányban azt a mondatot, amelyik az első és a harmadik képet magyarázza! Olvasd el!
- Keresd meg azt a részt az olvasmányból, amelyből megtudod, hogy az indulatos, rossz gondolatokkal küzdő királyt hogyan próbálta gyógyítani Dávid!
- Hogyan mutatta ki Saul a Dávid iránt érzett gyűlöletét?
- A második kép magyarázatát keresd meg az olvasmányban! Mit tudtál meg? Mi a véleményed erről?
- Mi történt a barlangban?
- Miért vitte el Dávid Saul barlangjából a lándzsát és korszót? Mit akart ezekkel bizonyítani Saulnak?
- Mit jelent Dávid mondata: „Az Úr legyen a bíró közöttünk!”? Mire utalt?
- Miért fakadt sírva Saul?
- Haragudtál már valakire? Miért? Mit tettél? Gondold végig magadban!
- Te tudnál-e úgy viselkedni, mint Dávid? Tudnál-e tisztelni olyan embert, aki rosszul bánik veled? Hogyan lehetséges ez? Gondolkozz ezen!

1. Körmese. Kisebb csoportban indítsunk körmesét egy sárkányról, egy királylányról három királyfiról, ahol a két legidősebb féltékeny a kisebbikre. A mese folytatása mindig a következő lehetősége (hatalma/kötelessége/felelőssége), a soron következőnek pedig az előbbihez kell kapcsolódnia (kiszolgáltatottja/alkalmazkodhat). A mese végén térjünk vissza a mesefűzés folyamatára is! Hogyan élték meg a gyermekek a körmesét?

2. Jön a Saul. (Ötlet: Itt a játék – Fejlesztőjátékok tematikus szöveggyűjteménye óvodásoknak és kisiskolásoknak, NOVUM Impex, 109. o., Jön a farkas. Adaptálta: Haukiné Szabó Rózsa)
A tantermi székekből kör alakú házat építünk, hogy a székek közötti résen be lehessen félni. A játékosok a székek körül gyorsan sétálnak, esetleg futnak. Saul, aki lehet a tanár, vagy egy kiválasztott gyermek is, a terem egyik felében várakozik és a „Jön Saul” felkiáltással a körbe sétálókhoz, futókhoz siet és igyekszik valamelyiküket elkapni. A játékosok igyekeznek a székek közötti résen bemenni a házba. Akit elfogtak, az leül az egyik székre, és Saul újra „támad”.
Ehhez a játékhoz át kell rendezni a tantermet, hiszen a játékhoz tér kell. Fontos a figyelmet az óvatosságra felhívni.

Tipp: Jó időben lehet kint a szabadban is játszani, kiküszöbölve az esetleges baleseteket.

3. Játék a névelőkkel. (Johanna Friedl: Az iskolai siker titka, 33. o.; Adaptálta: Haukiné Szabó Rózsa)

A gyermeknek arról a tárgyról, személyről kell mesélnie három mondatban, amit/akit kihúz az előre elkészített kártyák közül. A mondatokban azonban nem hangozhat el egyszer sem az „a”, „az”, és az „egy” szó. Amennyiben elvétí, zálogot ad. A zálog kiváltható; zálogkiváltásnál ismét egy olyan mondatot kell mondania, amelyben nem szerepelnek a névelők. Ha most is ront, a záloga megmarad.

Az elkészített kártyákon szereplő tárgyak és személyek: Dávid lantja, Saul lándzsája, Saul köpenye, Dávid katonái, Saul korsója, barlang, stb.

Tipp: lehet osztályszinten játszani, de párokba illetve csoportokra bontva is játszható. Hozassuk előre be a zálogtárgyakat! Lehet egy gyümölcs, egy szem cukorka, kisebb csoki, bármi, amit szívesen zálogba ad a gyermek.

INSTRUKCIÓK A MUNKAFÜZET FELADATAIHOZ:

2. feladat: Saul Jónátánnak, Dávid Jónátánnak, Saul Jónátánnak, Dávid a társainak, Dávid Saulnak, Saul Dávidnak.